

ด่วนที่สุด

ที่ กบ ๐๐๓๗.๗/ว ๑๖๐๕

ศาลากลางจังหวัดกระบี่
ถนนอุตรกิจ กบ ๘๑๐๐๐

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การพิจารณาคัดเลือกผลงานการประกวดการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ
ขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือการประกวดผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
ตามแนวพระราชดำริ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จะดำเนินการประกวดผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ วัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทยที่ได้รับพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาแหล่งน้ำมากกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ

ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ จึงเผยแพร่และประชาสัมพันธ์คู่มือการประกวดผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริมาเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกผลงานส่งเข้าประกวด รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้ ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดข้อมูลได้ที่เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) www.rdpb.go.th หรือติดต่อสอบถามได้ที่สำนักงานโครงการพื้นที่ภาคกลาง ๐ ๒๒๘๐ ๖๑๙๓ ต่อ ๑๑๓ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๖๒๓๕

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมาน แสงสอาด)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร/โทรสาร ๐ ๗๕๖๑ ๑๘๘๙ , ๐ ๗๕๖๒ ๒๔๓๗

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

เลขที่ ๒๕๑๕

วันที่ ๒๕ ๒๙ ๕๕

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
009496
วันที่ 25 มิ.ย. 2554

25 มิ.ย. 2554

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๙๑.๒/ว ๓๖๐๐

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง การพิจารณาคัดเลือกผลงานการประกวดการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือการประกวดผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จะดำเนินการประกวดผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ วัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทยที่ได้รับพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาแหล่งน้ำมากกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ จึงขอความร่วมมือจังหวัดเผยแพร่และประชาสัมพันธ์คู่มือการประกวดผลงานการบริหารจัดการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกผลงานส่งเข้าประกวด รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดูรายละเอียดข้อมูลที่เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) www.rdpb.go.th หรือติดต่อสอบถามได้ที่สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคกลาง ๐ ๒๒๘๐ ๖๑๙๓ ต่อ ๑๑๓ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๖๒๓๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายขวัญชัย วงศ์นิติกร)

อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการมีส่วนร่วม

โทร. ๐-๒๒๕๑-๕๐๐๐ ต่อ ๕๑๑๕ โทรสาร ๐-๒๒๕๑-๖๕๓๑

“ดำรงธรรมนำไทยใสสะอาด”

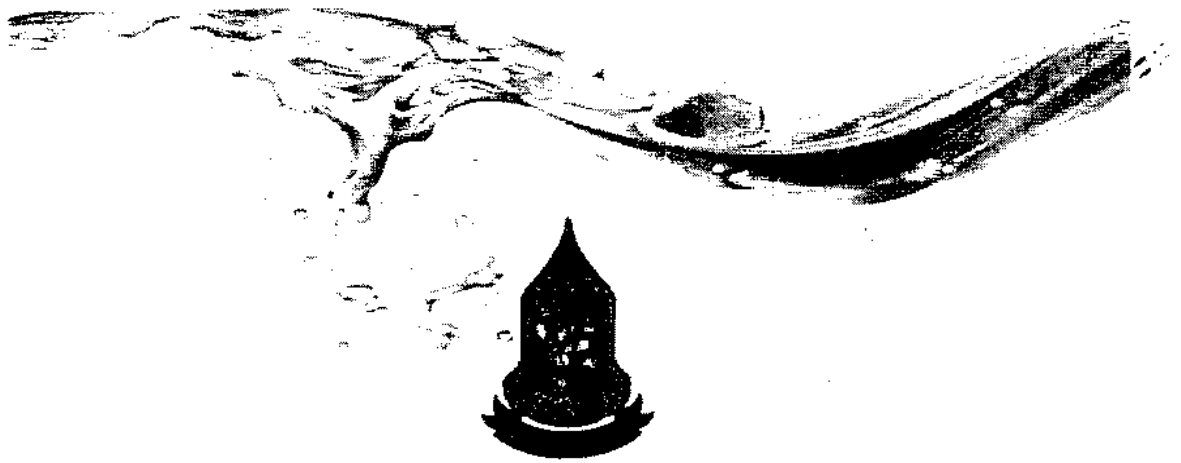
คู่มือ

การประกวดผลงานการอนุรักษ์พลังงาน
โครงการพัฒนาภาคลุ่มน้ำภาคใต้
ตามแนวพระราชดำริ

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

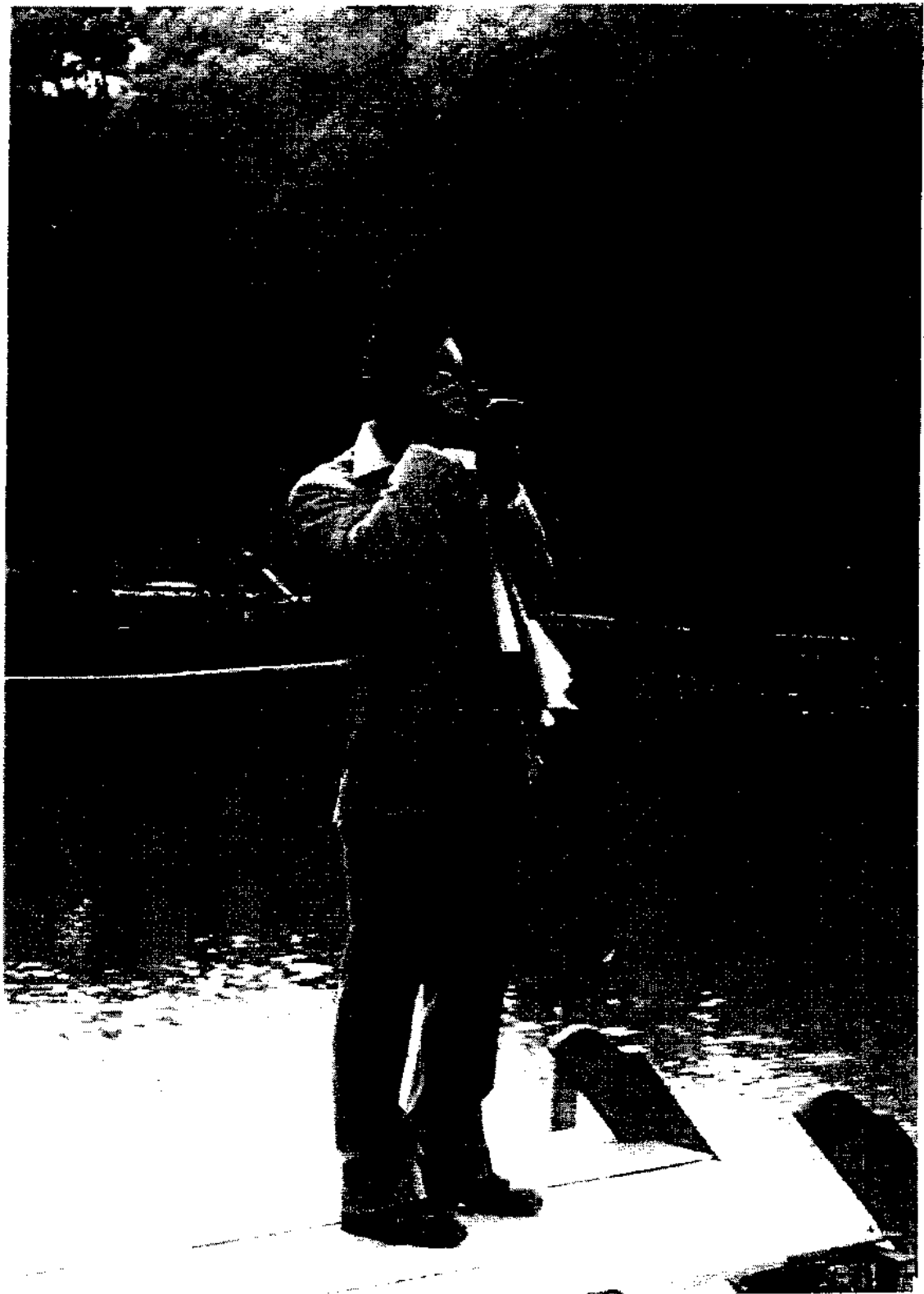

คู่มือ

**การประกวดผลงานการบริหารจัดการ
โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
ตามแนวพระราชดำริ**

“น้ำ”

“...หลักสำคัญว่า ต้องมีน้ำ น้ำบริโภคและน้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้า คนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้า ไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้...”

ส่วนหนึ่งในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานไว้ ซึ่งเป็นพระราชดำรัสที่เน้นย้ำให้เห็นว่า พระองค์ทรงให้ความสำคัญของน้ำต่อการดำรงชีวิต และความอยู่รอดของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ และพืช จนเปรียบได้ดั่งว่า “น้ำ คือชีวิต...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่า...พระองค์ทรงเป็นปราชญ์ในเรื่องน้ำของแผ่นดิน...อย่างแท้จริง

ทรงพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องน้ำมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแก้ไขปัญหาคาราคาซังน้ำ การแก้ไขปัญหาแม่น้ำเน่าเสีย หรือการบริหารจัดการน้ำ ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่มุ่งแก้ไข้ปัญหาให้แก่เหล่าพสกนิกรแห่งพระองค์ให้ได้รับประโยชน์สุขทั้งสิ้น

วิธีการแก้ไข้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับน้ำ...

ฝนหลวง

“...เรื่องฝนเทียมนี้เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่ยังไม่ได้อะไรมากมาย เพราะว่าไปภาคอีสานตอนนั้น หน้าแล้ง เดือนพฤศจิกายน ที่ไปมีเมฆมาก อีสานก็แล้ง...แต่มาเจอตุ๋ตองฟ้า มีเมฆ ทำไม่มีเมฆ อย่างนี้ทำไมจะดึงเมฆนี้ให้ลงมาได้ ก็เคยได้ยินเรื่องทำฝนก็มาปรารภกับ คุณเทพฤทธิ์ ฝนทำได้มีหนังสือ เคยอ่านหนังสือทำได้...”

พระราชดำรัส ณ สวนจิตรลดา

๑๙ มีนาคม ๒๕๒๔

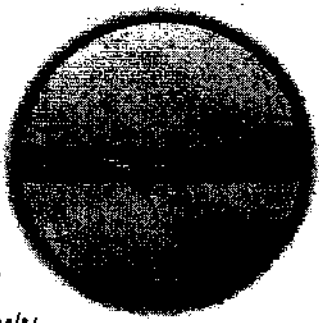

อ่างเก็บน้ำ

เป็นการเก็บกักน้ำ โดยการสร้างเขื่อนปิดกั้นระหว่างหุบเขาหรือเนินสูง เพื่อกักน้ำที่ไหลมาตามร่องน้ำหรือลำน้ำธรรมชาติ ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่แห้งแล้ง ลำธารและลำห้วย มีน้ำไหลเฉพาะในฤดูฝน

ผลสำเร็จตามแนวพระราชดำรินี้ ปรากฏเป็นโครงการอ่างเก็บน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ โครงการอ่างเก็บน้ำยางชุมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไฟอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพะเยา โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยขี้หินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร เป็นต้น

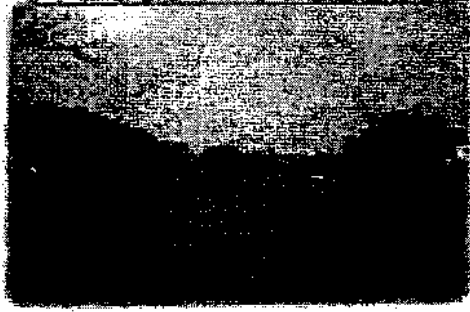

ฝายทดน้ำ

ในพื้นที่ทำกินที่อยู่ในระดับสูงกว่าลำห้วย ทรงเลือกใช้วิธีการก่อสร้างอาคารปิดขวางทางน้ำไหล เพื่อทดน้ำที่ไหลมาให้มีระดับสูงขึ้นจนสามารถผันเข้าไปตามคลองหรือคูส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูก ส่วนน้ำที่เหลือจะไหลข้ามสันฝายไปเอง การก่อสร้างฝายจะต้องกำหนดให้มีขนาด ความสูง ความยาว มากพอที่จะทดน้ำให้ไหลเข้าคลองส่งน้ำและสามารถระบายน้ำในฤดูน้ำหลากให้ไหลข้ามสันฝายไปได้ทั้งหมด เพียงแค่นี้ก็สามารถแก้ไขปัญหาน้ำล้นตลิ่ง ปัญหาขาดน้ำในพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างดี

ขุดลอกหนอง บึง

เป็นวิธีการขุดลอกดินในหนองบึงธรรมชาติที่ตื้นเขิน หรือถูกมนุษย์บุกรุกทำลาย เพื่อเพิ่มพื้นที่รองรับน้ำฝนให้ได้ปริมาณมากขึ้น เมื่อมีฝนตกมาก น้ำก็จะไหลลงไปหนองน้ำ บางส่วนก็จะไหลล้นไป และอีกส่วนหนึ่งเก็บกักไว้ในหนองและบึง ซึ่งสามารถจะนำมา

ใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรมได้ในฤดูแล้ง ทรงมีพระราชดำริในเรื่องนี้ไว้ว่า

“...ในท้องที่ซึ่งมีหนองและบึงนั้น สามารถเก็บน้ำในฤดูน้ำหลากไว้ได้ ทำให้มีน้ำใช้ใน
ยามแล้งเหมือนอ่างเก็บน้ำ เมื่อหนอง บึงอยู่ในสภาพตื้นเขิน อาจใช้การไม่ได้ตั้งแต่ก่อนและ
พื้นที่หลายส่วนถูกครอบครอง ไปโดยไม่เป็นธรรม ผลสุดท้ายความทุกข์ เนื่องจากขาดแคลน
น้ำของชุมชนที่เกิดขึ้น...”

ประตูระบายน้ำ

เป็นวิธีการปิดกั้นลำน้ำ ลำคลองที่มี
ขนาดใหญ่และมีน้ำไหลในฤดูน้ำหลากเป็น
จำนวนมาก โดยมีวัตถุประสงค์เก็บกักน้ำ
ในฤดูน้ำหลากไว้ใช้ในฤดูแล้ง ขณะเดียวกัน
ก็มีบานระบายเปิด-ปิด ให้สามารถระบาย
น้ำส่วนเกินออกไป เช่น โครงการพัฒนา
ลุ่มน้ำท่า จังหวัดสกลนคร และนครพนม
หรือในพื้นที่ติดทะเล ประตูระบายน้ำ
ช่วยป้องกันน้ำเค็มไม่ให้รุกเข้าไปในพื้นที่
เพาะปลูกและเก็บกักน้ำจืดไว้ใช้เพาะปลูก
ในฤดูแล้ง เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่
ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จังหวัดนครศรีธรรมราช และโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำวงจรรออันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดนราธิวาส

กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ

สระเก็บน้ำตามทฤษฎีใหม่

เป็นแหล่งเก็บน้ำฝน ส่วนใหญ่มีการสร้างในท้องที่ที่ไม่มีลำน้ำธรรมชาติหรือสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยให้ทำการก่อสร้างแหล่งน้ำประเภทอื่น ทฤษฎีใหม่ คือ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าชากของเกษตรกร โดยเฉพาะเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทรงมีพระราชดำริในเรื่องนี้ไว้ว่า

“...วิธีการแก้ไขก็คือต้องเก็บน้ำฝนที่ตกลงมาก็เกิดความคิดว่าอยากทดลองดูสัก ๑๐ ไร่ ในที่อย่างนั้น ๓ ไร่ จะเป็นบ่อน้ำคือเก็บน้ำฝนแล้ว ถ้าจะต้องบุด้วยพลาสติกทดลองดูแล้วอีก ๒ ไร่ ทำเป็นที่นา ส่วนไร่ที่เหลือก็เป็นบริการหมายถึงทางเดินหรือกระดือบ หรืออะไรก็แล้วแต่ หมายความว่า น้ำ ๓๐% ที่ทำนา ๓๐% ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำไว้ได้จากเดิมที่เก็บเกี่ยวข้าว ได้ไร่ละประมาณ ๑ - ๒ ถัง ถ้ามีเล็กน้อย อย่างนั้นก็ควรที่จะเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ ๑๐ - ๒๐ ถัง หรือมากกว่า...”

โดยทรงให้ทดลองเป็นครั้งแรกที่วัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมาก